

PRACTICI CONTABILE CONSERVATOARE UTILIZATE DE ENTITĂȚILE LISTATE LA BURSA DIN ROMANIA

Ema MAȘCA *

Universitatea "Petru Maior" din Tîrgu-Mureș, str.Nicolae Iorga nr.1, Tîrgu-Mureș, 540088, ROMÂNIA

Rezumat: *Studiile academice arată că activitatea financiară implică conservatism contabil, iar studiile practice dovedesc că indiferent de poziția Consiliului pentru Standarde Internaționale de Contabilitate (IASB) și de teoriile academice, la întocmirea raportărilor financiare, profesioniștii contabili manifestă conservatism contabil. Studiul nostru a avut în vedere utilizarea ajustărilor pentru deprecierea activelor - o practică conservatoare, de către entitățile listate la bursa din România. Am constatat că entitățile sustenabile folosesc într-o măsură mai mare decât celelalte, această practică conservatoare, așadar entitățile sustenabile sunt mai interesate de conservatism decât celelalte. Am constatat de asemenea că profesioniștii contabili utilizează atunci când este necesar, reevaluarea imobilizărilor corporale.*

Cuvinte cheie: conservatism contabil, IFRS, România, Europa, practici contabile.

Clasificare JEL: M 41

© 2015 Publicat de revista STUDIA UNIVERSITATIS PETRU MAIOR, SERIES OECONOMICA, sub egida Universității "PETRU MAIOR" din Tîrgu Mureș, România.

* Ema Mașca, 0745758822, e-mail: ema.masca@ea.upm.ro

1. INTRODUCERE

În 2010, deși atât lucrările academice, cât și cele care prezentau studii practice, considerau necesară o abordare conservatoare a situațiilor financiare, Consiliul pentru Standarde Internaționale de Contabilitate (IASB) a renunțat la prudență ca o caracteristică calitativă a informațiilor financiare, nominalizată în cadrul conceptual de raportare financiară.

În același timp, vedem cum autori care au publicat lucrări ulterior adoptării obligatorii a Standardelor internaționale de Raportare Financiară (IFRS), au constatat faptul că în realitate, în entitățile listate din Europa, conservatismul contabil își face simțită prezența. Unii dintre autori au studiat variația nivelului conservatismului ulterior adoptării IFRS: Paul André și Andrei Filip (2012), au desfășurat studiul lor asupra a 2.477 de entități din 16 țări europene; Paul André, Andrei Filip, Luc Paugam (2013), au avut în vedere 7.251 de observații firmă - an care provin din 16 țări europene; Cristy Lu și Samir Trabelsi (2013), au analizat 1954 de entități din 19 de țări; Hanna Embring, Johan Wall (2012) au avut un eșantion format din 430 de entități listate la bursele de valori din Suedia; Charles Piot, Pascal Dumontier și Rémi Janin (2011), au cuprins în studiul lor 5.000 de entități care au adoptat IFRS din 22 de state membre ale UE; Cagnur Kaytmaz Balsari, Serdar Ozkan și Mustafa Gurol Durak (2010), au avut în vedere un eșantion compus din 3.789 observații firmă –an, provenind de la toate entitățile listate la Bursa de Valori Istanbul (ISE), în perioada 1992-2008. Samira Demaria, Dominique Dufour (2007) au analizat diferențele sistematice dintre entitățile care au adoptat valoarea justă și altele, la 120 de entități sunt listate la Euronext Paris. Liliana Feleagă, Voicu Dragomir, Niculae Feleagă (2010), au studiat raportul provizioane – datorii la 388 grupuri de entități din 17 țări europene. Tamer Elshandidy, Ahmed Hassanein (2014), au analizat efectul independenței Consiliului de administrație asupra conservatismului contabil, asupra a 72 entități nonfinanciare listate la bursă din Regatul Unit al Marii Britanii. George Emmanuel Iatridis (2011), a studiat calitatea declarațiilor financiare publicate de 500 de entități care au utilizat IFRS din Marea Britanie. Toate aceste studii au constatat modificarea nivelului conservatismului ca urmare a adoptării IFRS, dar totodată, toți acești autori au constatat prezența implicită a conservatismului contabil în raportările financiare publicate de entitățile listate la bursă.

Richard Barkera (2015), consideră că contabilitatea este implicit conservatoare, iar solicitarea neutralității informațiilor financiare de asemenea, conduce la conservatism contabil.

El susține că la modul general, conservatismul contabil nu este intenționat, ci este determinat de motive conceptuale și practice.

În Mai 2015, IASB a elaborat un Proiect expus pentru discuții pentru revizuirea Cadrului conceptual pentru raportarea financiară, cu termen de primire a comentariilor pe 26 octombrie 2015, în care stabilea ca unul dintre obiective să fie reintroducerea noțiunii de prudență în Cadrul conceptual. De această dată, IASB propune interpretarea prudenței numai ca o necesitate în contextul realizării neutralității „atunci când se fac raționamente în condiții de incertitudine”.

În Proiectul expus pentru discuții, IASB reține definirea prudenței ca fiind conservatismul reflectat în bilanț, definire dată de Gerald Feltham și James Ohlson (1995), care au abordat conservatismul contabil din punctul de vedere al subestimării valorii contabile a activelor nete. Acest mod de abordare a conservatismului contabil este specific țărilor bazate pe codul civil (continentale), în care finanțarea prin creditare este o opțiune importantă. Presupunem așadar că IASB a preferat acest mod de definire a prudenței pentru că Standardele Internaționale de Raportare Financiară au fost adoptate de Uniunea Europeană, iar multe dintre țările europene au tradiție în finanțarea prin creditare.

Oricare ar fi motivațiile sale, în Proiect expus pentru discuții, la capitolul privind Reprezentare fidelă, paragraful 2.18, IASB explică:

„Exercitarea prudenței înseamnă că activele și veniturile nu sunt supraevaluate, iar pasivele și cheltuielile nu sunt subestimate. De asemenea, exercitarea prudenței nu permite subevaluarea activelor și a veniturilor sau supraevaluarea pasivelor și cheltuielilor, pentru că astfel de denaturări poate duce la supraestimarea veniturilor sau subestimarea cheltuielilor în perioadele viitoare.”

Vedem cum, unele idei privind revenirea la prudență în Cadrul conceptual, probabil sub denumirea de „atenție” (Gebhardt, Mora, și Wagenhofer, 2014), a fost validată de IASB.

Pentru a demonstra cererea practicienilor de conservatism contabil și prezența acestuia în raportările financiare, ne propunem să aflăm dacă entitățile listate la Bursa de Valori București, utilizează într-adevăr practici de conservatism contabil și care sunt acestea.

2. PRACTICI CONTABILE UTILIZATE DE CĂTRE ENTITĂȚILE LISTATE LA BURSA DIN ROMÂNIA

La Bursa de Valori București sunt listate 79 de entități la data efectuării studiului. În țara noastră, entitățile listate la bursă au întocmit în mod obligatoriu, raportări financiare conform International Financial Reporting Standards (IFRS) în perioada 2012 - 2014. Întrucât perioada este foarte scurtă, iar numărul de entități listate este foarte mic, considerăm că nu se poate realiza un model matematic prin care să demonstrăm aplicarea în România a practicilor de conservatism contabil.

Menționăm că noi nu am găsit încă un studiu care să aibă ca obiectiv al cercetării - manifestarea conservatismului contabil în cadrul raportărilor financiare întocmite de entitățile listate la bursa din România.

Reglementarea legală prin care s-au adoptat International Financial Reporting Standards, a fost „Ordinul Ministerului Finanțelor Publice nr.881 (2012), privind aplicarea de către societățile comerciale ale căror valori mobiliare sunt admise la tranzacționare pe o piață reglementată a Standardelor internaționale de raportare financiară” și prin „Ordinul Ministerului Finanțelor Publice nr.1286 (2012), pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu Standardele internaționale de raportare financiară, aplicabile societăților comerciale ale căror valori mobiliare sunt admise la tranzacționare pe o piață reglementată”.

Eșantionul

În studiul nostru am cuprins toate cele 79 de entități listate la bursă și care în ultimii doi ani au prezentat raportări financiare întocmite potrivit standardelor internaționale, indiferent dacă acestea au înregistrat sau nu profit în această perioadă și dacă opinia de audit a fost exprimată cu sau fără rezerve.

Cercetarea

În studiul nostru am avut în vedere raportările financiare întocmite pentru anii 2013 și 2014. Din studiul nostru am exclus anul 2012, întrucât acesta a fost primul an de aplicare a standardelor internaționale de raportare financiară și am considerat că există posibilitatea ca informațiile prezentate în raportări să nu fie relevante.

Pentru fiecare firmă care a participat la studiul nostru, noi am colectat manual datele contabile, folosind raportările financiare prezentate în format pdf, pe site-ul Bursei de Valori București. Întrucât aceste informații contabile nu sunt detaliat prezentate în bilanț sau în altă situație financiară tabelară, am colectat toate datele parcurgând Notele explicative la situațiile financiare anuale.

Ipoteze

În studiul nostru dorim să aflăm dacă entitățile listate la bursă folosesc practicile contabile conservatoare, iar pentru identificarea acestora vom avea în vedere definirea tradițională a conservatismului, numit conservatism contabil reflectat în bilanț, care privește subestimarea permanentă a activului net. Mai precis, vom avea în vedere definiția prudenței prezentată în Cadrul conceptual al Consiliului pentru standardele internaționale de contabilitate:

"... Prudența este includerea unui grad de precauție în exercitarea hotărârilor necesare în realizarea estimărilor cerute în condiții de incertitudine, astfel încât activele sau veniturile nu sunt supraevaluate, iar pasivele și cheltuielile nu sunt subevaluate." (Cadrul general pentru întocmirea și prezentarea situațiilor financiare, paragraf 37)

Vom avea în vedere această abordare, respectiv conservatismul reflectat în bilanț și nu conservatismul reflectat în câștiguri, deoarece considerăm că România se caracterizează încă printr-o piață a creditelor dezvoltată și o piață de capital slab dezvoltată. În consecință, interesul utilizatorilor raportărilor financiare este concentrat asupra subevaluării activelor ce pot constitui garanții pentru creditele bancare contractate, și mai puțin asupra câștigurilor și profiturilor ce pot constitui sursă pentru dividende repartizate acționarilor și dobânzi datorate obligatarilor. Niculae Feleagă și Ion Ionașcu (1998), considerau că, costul istoric și prudența sunt dominantele sistemului contabil din România. În ceea ce ne privește, sperăm că și entitățile din România vor renunța treptat la creditele bancare în favoare altor surse de finanțare, așa cum s-a întâmplat în Europa continentală, în ultima perioadă.

Pentru a demonstra persistența conservatismului contabil în raportările financiare întocmite potrivit standardelor internaționale de raportare financiară, ne-am îndreptat atenția asupra a două practici contabile: înregistrarea ajustărilor pentru deprecierea activelor și reevaluarea imobilizărilor corporale.

Pentru a determina dacă entitățile listate la bursă au utilizat practici de conservatism contabil, vom avea în vedere înregistrarea în contabilitate a ajustărilor pentru deprecierea

activelor. Ne îndreptăm atenția asupra ajustărilor pentru deprecierea activelor întrucât evidențierea acestora conduce concomitent la diminuarea activelor și la majorarea cheltuielilor. Am avut în vedere aceeași definiție potrivit căreia conservatismul presupune că trebuie raportate valorile cele mai mici ale activelor și veniturilor și valorile cele mai mari ale datoriilor și cheltuielilor.

Înregistrarea ajustărilor pentru deprecierea activelor este urmarea aplicării IAS 36 „Deprecierea activelor”. În acest standard internațional este prezentată necesitatea ca o firmă să contabilizeze activele sale la o valoare mai mică sau egală cu valoarea lor recuperabilă. Prin valoare recuperabilă se înțelege valoarea care urmează a fi recuperată prin vânzarea sau utilizarea aceluși activ. Dacă valoarea contabilă a activelor este mai mică decât valoarea lor recuperabilă, activul este prezentat ca fiind depreciat iar firma recunoaște o pierdere din depreciere. (IAS 36, Obiective).

În ceea ce privește pierderile prin depreciere, în standardele internaționale, acestea sunt tratate diferit în cazul imobilizărilor corporale și în cazul stocurilor.

Aferent imobilizărilor corporale, la paragraful 29 din IAS 16 „Imobilizări corporale”, sunt prezentate cele două tratamente contabile ce pot fi aplicate: „modelul bazat pe cost și modelul de reevaluare”. Modelul bazat pe cost implică conservatism contabil și presupune ca o imobilizare corporală să fie contabilizată la costul său minus orice amortizare acumulată și orice pierderi acumulate din depreciere. Acest model presupune diminuarea valorii activelor și majorarea cheltuielilor aferente, ca răspuns la evenimentele interne sau externe entității, iar pierderile de valoare a activelor se înregistrează prin utilizarea ajustărilor pentru depreciere. (IAS 16, par. 30) Valoarea justă a elementelor de imobilizări corporale este valoarea lor de piață. (IAS 16, par. 32).

În ceea ce privește stocurile, IAS 2 „Stocuri” precizează modalitățile de reducere a valorii lor contabile până la valoarea realizabilă netă (IAS 36, Obiective). Valoarea realizabilă netă este prețul de vânzare estimat pe parcursul desfășurării normale a activității, minus costurile estimate pentru finalizare și costurile estimate necesare efectuării vânzării. (IAS 36, par.6).

Arătăm că în prezent, în România, înregistrarea în contabilitate a ajustărilor pentru deprecierea activelor, conduce la majorarea impozitului pe profit datorat de entități, bugetului de stat, deoarece din punct de vedere fiscal, cheltuielile aferente nu reprezintă cheltuieli deductibile

din baza de impozitare a impozitului pe profit. Iar majorarea impozitului pe profit datorat bugetului de stat este un lucru nedorit de cvasi-majoritatea entităților. Așadar, ne așteptăm ca cea mai mare parte dintre entitățile listate la bursă să nu înregistreze ajustări pentru depreciere.

Deși din punct de vedere fiscal înregistrarea ajustărilor pentru deprecierea activelor nu avantajează entitățile, totuși, având în vedere predominanța unei atitudini conservatoare a profesioniștilor contabili din România, presupunem următoarea ipoteză:

H1. În contabilitatea entităților listate la bursă s-au înregistrat ajustări pentru deprecierea activelor, ceea ce reprezintă utilizarea unei practici conservatoare.

O altă dovadă a utilizării practicilor contabile conservatoare se poate determina observând modul în care entitățile listate la bursă înregistrează în contabilitate deprecierea de valoare a imobilizărilor corporale. IAS 16 „Imobilizări corporale” menționează cele două tratamente contabile: modelul bazat pe cost și modelul de reevaluare (IAS 16, paragraf 29). După cum am menționat anterior, modelul bazat pe cost presupune înregistrarea în contabilitate a ajustărilor pentru deprecierea activelor. Modelul privind reevaluarea, presupune că elementele de imobilizări corporale trebuie să fie înregistrate în contabilitate la valoarea lor justă, minus orice amortizare acumulată ulterior și orice pierderi acumulate din depreciere (IAS 16, par. 31).

Așadar se pot identifica două tratamente contabile distincte ale imobilizărilor corporale: înregistrarea ajustărilor pentru depreciere și reevaluarea. Primul tratament contabil poate conduce numai la diminuarea valorii imobilizărilor corporale, dovedindu-se o practică contabilă conservatoare. Al doilea tratament contabil, respectiv înregistrarea în contabilitate a reevaluărilor, poate conduce atât la diminuarea valorii imobilizărilor, cât și la majorarea valorii imobilizărilor, mai exact presupune înregistrarea activelor la valoarea lor justă. Înregistrarea în contabilitate a reevaluărilor poate conduce (și cel mai adesea așa se și întâmplă), la creșterea valorii activului net, ceea ce contravine definiției conservatismului privind permanenta subestimare a activului net. În consecință considerăm că înregistrarea în contabilitate a reevaluărilor nu este o practică contabilă conservatoare.

Având în vedere atitudinea predominant conservatoare a profesioniștilor contabili din România, presupunem că entitățile listate la bursă nu au utilizat reevaluarea pentru înregistrarea imobilizărilor corporale la valoarea lor justă și formulăm următoarea ipoteză:

H2. În cazul imobilizărilor corporale entitățile nu au utilizat modelul de reevaluare care, permițând creșterea valorii activului, nu este o practică conservatoare.

Rezultatele cercetării

Analizând rapoartele financiare întocmite de entitățile cuprinse în eșantionul supus studiului, am constatat că marea lor majoritate (61 entități, 77% din numărul total de entități), au înregistrat ajustări pentru deprecierea activelor, care sunt prezentate în continuare în tabelul nr. 1. Am luat în considerare și entitățile care au înregistrat din eroare, ajustările pentru deprecierea activelor ca o majorare a provizioanelor.

Tabel nr.1 - Ajustări pentru deprecierea activelor înregistrate de entitățile listate la BVB

2013	Entități	Entități
Destinația ajustărilor înregistrate în contabilitatea entităților listate la bursă	(număr)	(%)
Ajustări înregistrate pentru:		
- deprecierea imobilizărilor necorporale	10	10
- deprecierea imobilizărilor corporale	17	18
- deprecierea imobilizărilor financiare	2	2
- deprecierea stocurilor	31	32
- deprecierea creanțelor	37	38
Total ajustări pentru depreciere înregistrate de către toate entitățile studiate	97	100
Entități care nu au înregistrat ajustări pentru depreciere	18	
2014	Entități	Entități
Destinația ajustărilor înregistrate în contabilitatea entităților listate la bursă	(număr)	(%)
Ajustări înregistrate pentru:		
- deprecierea imobilizărilor necorporale	12	12
- deprecierea imobilizărilor corporale	18	18
- deprecierea imobilizărilor financiare	2	2
- deprecierea stocurilor	30	30
- deprecierea creanțelor	39	38
Total ajustări pentru depreciere înregistrate de către toate entitățile studiate	101	100
Entități care nu au înregistrat ajustări pentru depreciere	19	

Sursă: calcule ale autorului pe baza raportărilor financiare aflate pe site-ul BVB

Constatăm că în fiecare din cei doi ani, entitățile listate la bursă au înregistrat ajustări pentru deprecierea activelor (97 ajustări în 2013, respectiv 101 ajustări în 2014). Cele mai multe entități au înregistrat ajustări pentru deprecierea creanțelor (38% dintre entități în 2013 și în 2014) și ajustări pentru deprecierea stocurilor (30% dintre entități în 2013 și în 2014).

Având în vedere faptul că marea majoritate a entităților au înregistrat ajustări pentru deprecierea activelor, chiar în condițiile în care din punct de vedere fiscal, cheltuielile aferente

înregistrării ajustărilor de depreciere nu sunt deductibile din baza de impozitare a impozitului pe profit, considerăm că ipoteza:

H1. În contabilitatea entităților listate la bursă s-au înregistrat ajustări pentru deprecierea activelor, ceea ce reprezintă utilizarea unei practici de conservatism contabil.

a fost validată.

În ceea ce privește tratamentul aplicat imobilizărilor corporale, observăm că în perioada analizată, entitățile listate la bursă au procedat la reevaluarea acestora. În tabelul nr.2 este prezentată o situație a grupelor de imobilizări corporale care au fost reevaluate în anii 2013 – 2014.

Tabel nr. 2 - Grupe de imobilizări coporale care a fost supuse reevaluării în cadrul entităților listate BVB

2013	Entități (număr)	Entități (%)
Grupa de imobilizări coporale care a fost supusă reevaluării		
Terenuri și amenajări de terenuri	11	34
Construcții	14	44
Echipamente tehnologice (mașini, utilaje și instalații de lucru)	7	22
Aparate și instalații de măsurare, control și reglare	0	
Mijloace de transport	0	
Mobilier, aparatură birotică, echipamente de protecție a valorilor umane și materiale și alte active corporale	0	
Investiții imobiliare	0	
Total reevaluări înregistrate	32	100
2014	Entități (număr)	Entități (%)
Grupa de imobilizări coporale care a fost supusă reevaluării		
Terenuri și amenajări de terenuri	11	38
Construcții	13	45
Echipamente tehnologice (mașini, utilaje și instalații de lucru)	5	17
Aparate și instalații de măsurare, control și reglare	0	
Mijloace de transport	0	
Mobilier, aparatură birotică, echipamente de protecție a valorilor umane și materiale și alte active corporale	0	
Investiții imobiliare	0	
Total reevaluări înregistrate	29	100

Sursă: calcule ale autorului pe baza raportărilor financiare aflate pe site-ul BVB

În anul 2013 s-au înregistrat 32 de acțiuni de reevaluare a mai multor grupe de imobilizări corporale, iar în anul 2014, s-au înregistrat 29 de astfel de acțiuni de reevaluare.

În anul 2013 - 44%, iar în anul 2014 – 45% din acțiunile de reevaluare au privit construcțiile. Multe entități au optat pentru reevaluarea terenurilor și amenajărilor de terenuri

(34% din acțiuni în 2013, respectiv 38% din acțiuni în 2014) și pentru reevaluarea echipamentelor tehnologice și utilajelor (22% din acțiuni în 2013, respectiv 17% din acțiuni în 2014).

Ne explicăm opțiunea entităților pentru aplicarea reevaluărilor printr-o nevoie specială și susținută a pieței de informații privind valoarea justă a imobilizărilor corporale. Avem în vedere că în ultimii 25 de ani, în România, atât piața valutară cât și piața imobilizărilor corporale s-au caracterizat prin fluctuații mari ale prețurilor, ceea ce a educat profesioniștii contabili să utilizeze valoarea justă pentru această categorie de active.

Corelând rezultatele prezentate, considerăm că ipoteza:

H2. În cazul imobilizărilor corporale entitățile nu au utilizat modelul de reevaluare care, permițând creșterea valorii activului, nu este o practică conservatoare.
nu se validează.

3. CONCLUZII

Pentru a demonstra persistența conservatismului contabil în raportările financiare întocmite potrivit standardelor internaționale de raportare financiară, am analizat utilizarea practicilor de conservatism contabil folosite de către entitățile listate la Bursa de Valori București. În lucrarea noastră ne-am îndreptat atenția asupra a două practici contabile: înregistrarea ajustărilor pentru deprecierea activelor și reevaluarea imobilizărilor corporale. În acest sens am desfășurat un studiu empiric asupra celor 79 de entități listate la bursa din România. Am colectat toate datele noastre, parcurgând Notele explicative la situațiile financiare anuale.

Menționăm că în anii 2013 – 2014 și în prezent, reglementările contabile naționale nu impun, ci se bazează pe raționamentul profesioniștilor contabili, pentru utilizarea practicilor contabile menționate anterior.

Remarcăm că din punct de vedere fiscal, cheltuielile aferente înregistrării ajustărilor pentru depreciere nu sunt deductibile din baza de impozitare a impozitului pe profit.

Am constatat că entitățile, în mare parte (61 entități, 77% din numărul total de entități), au înregistrat ajustări pentru deprecierea activelor (97 ajustări în 2013, respectiv 101 ajustări în

2014). Cele mai multe entități au înregistrat ajustări pentru deprecierea creanțelor și ajustări pentru deprecierea stocurilor.

În consecință, în ceea ce privește ajustările pentru deprecierea activelor, am considerat că profesioniștii contabili ai entităților listate la bursa din România, au aplicat practici de conservatism contabil, dovedind o atitudine conservatoare.

Într-un studiu anterior (Ema Mașca, 2015), am constatat asocierea pozitivă între conservatismul contabil și raportările financiare elaborate de entitățile sustenabile, listate la bursa din România. În acel studiu, am constatat că în cazul în care eșantionul de cercetare a fost format numai din entitățile sustenabile, procentul celor care au înregistrat ajustări pentru deprecierea activelor a fost de 90,5%, așadar a fost mult mai mare decât în cazul în care eșantionul a cuprins toate entitățile listate la bursă (77%). Constatăm așadar că în România, entitățile sustenabile au utilizat într-o mai mare măsură decât toate entitățile listate la bursă, practici de conservatism contabil.

În ultima parte a studiului nostru am constatat că în 2013 – 2014, entitățile listate la bursă au desfășurat acțiuni de reevaluare a activelor imobilizate (în anul 2013 s-au înregistrat 32 de reevaluări, iar în anul 2014, s-au înregistrat 29 de reevaluări). Aceste acțiuni au avut în vedere reevaluarea construcțiilor, terenurilor și amenajărilor de terenuri și echipamentelor tehnologice și utilajelor.

Întrucât reevaluarea permite atât deprecierea elementelor de activ, cât și aprecierea lor, mai exact presupune înregistrarea activelor la valoarea lor justă, considerăm că reevaluarea imobilizărilor corporale nu este o practică conservatoare. Deși în alte situații profesioniștii contabili au dovedit o atitudine conservatoare, în privința reevaluării imobilizărilor corporale, aceeași profesioniști, au optat pentru un tratament contabil neconservator. Ne explicăm opțiunea contabililor pentru aplicarea reevaluărilor, printr-o nevoie specială și susținută a pieței de informații privind valoarea justă a imobilizărilor corporale. Avem în vedere că în ultimii 25 de ani, în România, atât piața valutară cât și piața imobilizărilor corporale s-au caracterizat prin fluctuații mari ale prețurilor, ceea ce a educat profesioniștii contabili să utilizeze valoarea justă pentru această categorie de active. Iată că atunci când au dispus de un tratament contabil care a permis apropierea de valoarea justă, entitățile listate la bursă, nu au ezitat să îl folosească.

Am constatat că deși Cadrul conceptual al Consiliului pentru standarde internaționale de contabilitate, a exclus „prudența” – ca o caracteristică a calității raportărilor financiare, totuși, în

general, entitățile au folosit practici contabile conservatoare. Pe de altă parte, multe dintre entitățile listate la bursă, au utilizat și practici contabile neconservatoare, ceea ce arată că pentru a oferi o informație contabilă de calitate, profesioniștii contabili apelează și la practici neconservatoare.

Am constatat că în cadrul entităților sustenabile utilizarea practicilor conservatoare este practic generalizată, iar studiul nostru a subliniat încă o dată că există o asociere pozitivă între utilizarea practicilor contabile conservatoare și sustenabilitatea afacerii. Așadar entitățile sustenabile, care doresc să prezinte situații financiare de înaltă calitate, au utilizat mai intens decât celelalte entități, practici conservatoare. S-a putut întâmpla aceasta deoarece standardele internaționale (IFRS), de fapt permit utilizarea de practici conservatoare. Consiliul pentru standarde internaționale de contabilitate (IASB), a exclus „prudența” din Cadrul conceptual, dar păstrează în conținutul standardelor sale practici contabile conservatoare care se dovedesc necesare entităților listate și care vedem că sunt utilizate cu precădere de entitățile sustenabile, care sunt interesate de calitatea raportărilor lor financiare. În consecință, ne putem gândi că IASB este prin conținutul standardelor sale, mai conservativ decât dorește să recunoască!

Cercetarea a fost îngreunată de calitatea notelor explicative și a situațiile financiare anuale, note care sunt formate în cea mai mare măsură din pasaje reproduse din standardele internaționale de raportare financiară și într-o mică măsură, din explicații aferente elementelor din raportările financiare tabelare. Considerăm însă că și această atitudine reticentă a entităților față de publicarea unor informații detaliate, este tot o formă de conservatism deoarece, publicarea informațiilor financiare este până la urmă, pentru orice firmă, o formă de promovare a acesteia.

Noi cercetări viitoare pe această temă ar putea avea în vedere impactul adoptării standardelor internaționale asupra conservatismului contabil din România, utilizând în acest sens practicile contabile conservatoare; nivelul conservatorismului manifestat de entitățile care prezintă în bilanțurile lor active necorporale și fond comercial - elemente pentru care testele de depreciere se bazează pe estimări ale valorii juste; relația dintre unele variabile (cum sunt dimensiunea entității, lichiditatea, schimbarea managementului și firma de audit) și nivelul conservatismului contabil manifestat de aceste entități.

MULȚUMIRI

Această lucrare a beneficiat de suport financiar prin proiectul “Rute de excelență academică în cercetarea doctorală și post-doctorală – READ” cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, contract nr. POSDRU/159/1.5/S/137926.

BIBLIOGRAFIE:

- [1] **André, P., Filip, A. & Paugam, L.** 2013, „Impact of Mandatory IFRS Adoption on Conditional Conservatism in Europe”, *ESSEC Working Papers from ESSEC Research Center, ESSEC Business School*, 27 august sau *Forthcoming Journal of Business Finance & Accounting*, Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=1979748> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1979748>.
- [2] **André, P. & Filip, A.** 2012, „Accounting Conservatism in Europe and the Impact of Mandatory IFRS Adoption: Do country, institutional and legal differences survive?”, *ESSEC Business School Cergy-Pontoise 95021 CEDEX France*, 04 January.
- [3] **Barker, R. & McGeachin, A.** 2015, „An Analysis of Concepts and Evidence on the Question of Whether IFRS Should be Conservative”, *Abacus*, vol. 51, no. 2, pp. 169 – 207.
- [4] **Barker R.** 2015, „Conservatism, prudence and the IASB's conceptual framework”, *Accounting and Business Research*, vol. 45, no. 4, pp. 514 - 538.
- [5] **Demaria, S., & Dufour, D.** 2007, „First time adoption of IFRS, Fair value option, Conservatism: Evidences from French listed companies”, Published - Presented, 30ème colloque de l'EAA, Lisbon, Portugal, pp. 24.
- [6] **Elshandidy, T. & Hassanein, A.** 2014, „Do IFRS and board of directors' independence affect accounting conservatism?”, *Applied Financial Economics*, vol. 24 no. 16, pp. 1091-1102.
- [7] **Embring, H. & Wall, J.** 2012, „Accounting Conservatism in Sweden. The effect of the IFRS adoption on conservatism in Swedish accounting”, Master Thesis, Uppsala Universitet, Department of Business Studies.
- [8] **Feleagă, L., Dragomir, V. & Feleagă, N.** 2010, „National Accounting Culture and Empirical Evidence on the Application of Conservatism”, *Economic Computation and Economic Cybernetics Studies and Research*, vol.44, no. 3, pp. 43.
- [9] **Feleagă, N. & Ionașcu, I.** 1998, *Tratat de contabilitate financiară*, Editura Economică, București.
- [10] **Feltham, G.A. & Ohlson, J.A.** 1995, „Valuation and Clean Surplus Accounting for Operating and Financial Activities”, *Contemporary Accounting Research*, vol.e 11, issue 2, pp. 689 – 731.
- [11] **Gebhardt, G., Mora, A. & Wagenhofer, A.** 2014, „Revisiting the Fundamental Concepts of IFRS”, *ABACUS*, vol. 50, no. 1, pp. 107 – 116.
- [12] **Iatridis, G.E.** 2011 „Accounting disclosures, accounting quality and conditional and unconditional conservatism”, *International Review of Financial Analysis* vol. 20, pp 88–102.
- [13] **Kaytmaz Balsari, C., Ozkan, S. & Durak, M.G.** 2010, „Earnings Conservatism in Pre- and Post- IFRS Periods in Turkey: Panel Data Evidence on the Firm Specific Factors”, *Proceedings of the 5th International Conference Accounting and Management Information Systems AMIS 2010*, pp. 233 – 247.

[14]Lu, X.C. & Trabelsi, S. 2013, „Information Asymmetry and Accounting Conservatism under IFRS Adoption”, *Canadian Academic Accounting Association (CAAA) Annual Conference, Working paper* available on ssrn: <http://ssrn.com/abstract=2201206> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2201206>.

[15]Mașca, E. 2014, „Limitations of Accounting Conservatism Research in Europe: Ante and After IFRS Adoption”, *Proceedings of the 5th International Conference on Development, Energy, Environment, Economics (DEEE '2014) and Financial Planing*, pp. 349 – 355.

[16]Mașca, E. 2015, „The Continuity of Conservatism in the Standards Developed by the IASB”, *Ovidius University Annals Economic Sciences Series*, volume XV, Issue 1, pp. 809 - 831.

[17]Mașca E. 2015, „Accounting Conservatism - An Argument for Sustainable Businesses”, *Ovidius University Annals Economic Sciences Series*, volume XV, Issue 1, pp. 815 – 821.

[18]Mașca, E. & Jeremiah, G. 2008, „Aspects Regarding IFRS' Application to SMEs”, *Proceedings of the 2nd WSEAS International Symposium Management, Marketing and Finances (MMF'08)*, New York, USA, WSEAS Press, 2008, pp. 79 – 84 ISBN 978- 960- 6766- 41-1, ISSN 1790-5117.

[19]Mașca, E. & Neag, R. 2014, „Accounting conservatism in Europe: a literature review”, *Proceedings of the 2nd International Scientific Conference, IFRS: Global Rules & Local Use Prague, October 10, 2014*, pp. 113 – 127, Available at http://car.auni.edu/wp-content/uploads/IRFS-Proceedings_2014-Published.pdf.

[20]Mașca, E. & Neag, R. 2015, „Identifying Accounting Conservatism – a Literature Review”, *Procedia Economics and Finance*, volume 32, 1114-1121.

[21]Neag, R. 2014, „The Effects of IFRS on Net Income and Equity: Evidence from Romanian Listed Companies”, *Procedia Economics and Finance*, vol. 15, pp. 1787–1790.

[22]Pășcan, I.D. 2014, „Measuring the Effects of IFRS Adoption in Romania on the Value Relevance of Accounting Data”, *Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica*, 16(2), 2014, 263-273.

[23]Pășcan, I.D. 2014, „The effect of mandatory adoption of IFRS on the quality of financial statements: the case of Romanian listed entities”, *Proceedings of the 2nd International Scientific Conference Abstracts, IFRS: Global Rules & Local Use*, pp. 22.

[24]Piot, C., Dumontier, P. & Janin, R. 2011, „IFRS consequences on accounting conservatism within Europe: The role of Big 4 auditors”, Working paper, Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=1754504> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1754504>.

[25]Exposure Draft, Conceptual Framework for Financial Reporting, Comments to be received by 26 October 2015, http://www.ifrs.org/Current-Projects/IASB-Projects/Conceptual-Framework/Documents/May%202015/ED_CF_MAY%202015.pdf.

CONSERVATIVE ACCOUNTING PRACTICES USED BY COMPANIES LISTED ON STOCK EXCHANGES IN ROMANIA

Ema MAȘCA

*Petru Maior University of Tîrgu-Mureș, Nicolae Iorga Street, No. 1, Mures County, Tîrgu-Mureș, postal code
540088, Romania*

Abstract: *Academic research shows that financial activity implies accounting conservatism and practical studies prove that regardless of the position of the International Accounting Standards Board (IASB) and academic theories, professional accountants manifest accounting conservatism at the preparation of financial reports. Our study has taken into account the use of adjustments for impairment of assets - a conservative practice, by companies listed on the stock exchanges in Romania. We have found that sustainable companies use this conservative practice in a greater extent than others, so sustainable companies are interested in conservatism more than others. We also have found that professional accountants use revaluation of tangible assets when necessary.*

Keywords: *accounting conservatism, IFRS, Romania, Europe, accounting practices.*

JEL Classification: M 41

© 2015 Published by STUDIA UNIVERSITATIS PETRU MAIOR, SERIES OECONOMICA, issued on behalf of "PETRU MAIOR" University from Tîrgu Mureș, România

1. INTRODUCTION

In 2010, although both academic papers and those presenting practical studies deemed a conservative approach to financial statements to be necessary, International Accounting Standards Board (IASB) abandoned caution as a qualitative characteristic of financial information nominated in the conceptual framework of financial reporting.

At the same time, we see how authors who published papers after mandatory adoption of International Financial Reporting Standards (IFRS), found that actually, in the companies listed in Europe, accounting conservatism made its presence felt. Some authors studied the variation in the level of conservatism after the adoption of IFRS: Paul André and Andrei Filip (2012) conducted their study over 2477 companies from 16 European countries; Paul André, Andrew Philip, Luc Paugam (2013) took into account 7,251 observations firm - year coming from 16 European countries; Cristy Lu and Samir Trabelsi (2013) analyzed 1,954 companies from 19 countries; Hanna Embring, Johan Wall (2012) had a sample of 430 companies listed on stock exchanges in Sweden; Charles Piot, Pascal Dumontier and Rémi Janin (2011) in their study included 5,000 companies that adopted IFRS from 22 EU Member States; Cagnur Kaytmaz Balsari, Serdar Ozkan and Mustafa Gurol Durak (2010) took into account a sample of 3,789 observations firm -year coming from all the companies listed on the Istanbul Stock Exchange (ISE) in the period 1992 – 2008. Samira Demaria, Dominique Dufour (2007) analyzed the systematic differences between companies that adopted the fair value and others for 120 companies listed on Euronext Paris. Liliana Feleagă, Voicu Dragomir, Nicolae Feleagă (2010) studied the report of provisions - liabilities for 388 groups of companies from 17 European countries. Tamer Elshandidy, Ahmed Hassanein (2014) analyzed the effect of the independence of Board on accounting conservatism over 72 non-financial companies listed on stock exchanges in the United Kingdom. George Emmanuel Iatridis (2011) studied the quality of financial statements published by 500 companies who used IFRS in UK. All these studies found the change of the conservatism level following the adoption of IFRS, but therewith, all these authors found the implicit presence of accounting conservatism in the financial reports published by listed companies.

Richard Barker (2015), believes that accounting is conservative by default and the request for financial information neutrality also leads to accounting conservatism. He argues that in general, accounting conservatism is not intentional, but determined by conceptual and practical reasons.

In May 2015, IASB has developed an Exposure Draft to revise the Conceptual framework for financial reporting, with the deadline for receipt of comments on October 26 2015, in which they set up that one of the objectives be reintroducing the concept of caution within the Conceptual framework. This time, the IASB proposes to interpret prudence solely as a necessity in the context of achieving neutrality "when making judgments under conditions of uncertainty".

In the Exposure Draft, the IASB retains the definition of prudence as a conservatism reflected in the balance sheet - balance sheet conservatism, definition given by Gerald Feltham and James Ohlson (1995), who approached accounting conservatism in terms of understating the book value of net assets. This approach to accounting conservatism is specific to countries with civil law system (continental), where credit financing is an important option. We assume therefore that the IASB preferred this way of defining prudence because International Financial Reporting Standards have been adopted by the European Union, and many European countries have had a tradition in credit financing.

Whatever their motivations, in the Exposure Draft, in the chapter on Faithful representation, paragraph 2.18, the IASB explains:

"The exercise of prudence means that assets and income are not overstated and liabilities and expenses are not understated. Equally, the exercise of prudence does not allow for the understatement of assets and income or the overstatement of liabilities and expenses, because such mis-statements can lead to the overstatement of income or the understatement of expenses in future periods."

We can see how some ideas about return to prudence in the conceptual framework, probably under the name of 'caution' (Gebhardt, Mora, and Wagenhofer, 2014), have been validated by the IASB.

To demonstrate the application of conservatism accounting practitioners and its presence in financial reporting, we aim to find out whether companies listed at Bucharest Stock Exchange, really use conservative accounting practices and which they are.

2. ACCOUNTING PRACTICES USED BY COMPANIES LISTED ON STOCK EXCHANGES IN ROMANIA

There are 79 companies listed at the Bucharest Stock Exchange. In our country, publicly listed companies were required to prepare financial reporting according to the International Financial Reporting Standards (IFRS) from 2012 - 2014. Since the period is very short and the number of listed companies is very small, we think that it can't be developed a mathematical model whereby we demonstrate application of conservative accounting practices in Romania.

We mention that we have not yet found a study whose aim of research is manifestation of accounting conservatism within financial reporting statements prepared by companies listed on the stock exchange in Romania.

The legal framework for the application of International Financial Reporting Standards is "Order no. 881 (2012) of the Minister of Public Finance, according to whom commercial societies whose securities are admitted to trading on a regulated market must apply International Financial Reporting Standards" and "Order no. 1286 (2012) of the Minister of Public Finance, for approval of accounting norms according to International Financial Reporting Standards applicable to commercial societies whose securities are admitted to trading on a regulated market".

The sample

We included in our study all the 79 companies listed at the stock exchange who over the past two years have presented financial reports drawn up according to international standards, whether or not they registered profit in this period and whether the audit opinion was expressed with or without reserves.

Research

We considered in our study the financial reports prepared for the years 2013 and 2014. We removed year 2012 from our study as it was the first year of reporting under international financial reporting standards and we thought that the information presented in reports may not be relevant.

For every company that participated in our study, we manually collected accounting data using financial reports submitted in PDF format, on the website of the Bucharest Stock

Exchange. Since these accounting information are not particularly presented in the balance sheet or other financial table statement, we collected all the data going through the explanatory notes to the annual financial statements.

Assumptions

In our study we want to know if publicly listed firms use conservative accounting practices, and to identify them we shall consider the traditional definition of conservatism, named accounting balance sheet conservatism, regarding permanent understatement of net assets. Specifically, we shall consider the definition of prudence shown in the Conceptual framework of the International Accounting Standards Board:

"... Prudence is the inclusion of a degree of caution in the exercise of judgments needed in making the estimates required under conditions of uncertainty, such that assets or income are not overstated and liabilities and charges shall not be understated." (Framework for the Preparation and Presentation of Financial Statements, paragraph 37).

We shall consider this approach, respectively the balance sheet conservatism and not the earnings conservatism, because we believe that Romania is still characterized by a developed credit market and by a lowly developed capital market. Consequently, the interest of users of financial statements is focused more on understatement of assets which can constitute guarantees for bank loans contracted, and less on earnings and profits which can be the source for dividends distributed to shareholders and interest owed to bondholders. Niculae Feleagă and Ion Ionașcu (1998) believed that historical cost and prudence are the dominants of the accounting system in Romania. For our part, we hope that companies from Romania will also give up bank loans in favor of other sources of funding, as happened in continental Europe lately.

To demonstrate the persistence of accounting conservatism in financial statements prepared under international financial reporting standards, we focused on two accounting practices: registration adjustments for impairment of assets and revaluation of tangible assets.

To determine if publicly listed companies have used conservative accounting practices, we shall consider accounting recording of adjustments for impairment. We focus on adjustments for impairment of assets because their highlighting leads simultaneously to decrease of assets and increase of expenses. We considered the same definition that conservatism supposes, that the lowest amounts of assets and earnings and the highest amounts of liabilities and expenses must be reported.

The registration of adjustments for impairment of assets is the result of applying IAS 36 "Impairment of Assets". This international standard shows the need for a company to account for its assets at an amount smaller or equal in relation with their recoverable amount. The recoverable amount is the value which is to be recovered from its use or sale. If the carrying amount of the assets is less than their recoverable amount, the asset is presented as impaired and the company recognizes an impairment loss. (Objective of IAS 36).

Regarding impairment losses, they are treated differently in the international standards in the case of tangible assets and stocks.

Related to tangible assets, at paragraph 29 of IAS 16 "Property, Plant and Equipment", there are presented two accounting treatments which can be applied: "the cost model and the revaluation model." The cost model involves accounting conservatism and presumes that a fixed asset shall be carried at its cost less any accumulated depreciation and any accumulated impairment losses. This model involves reducing the amount of assets and increasing related expenses on response to internal or external events of the company, and losses of amount of assets are recorded using the adjustments for impairment. (IAS 16, para 30) The fair value for items of plant and equipment is their market value. (IAS 16, para 32).

Regarding inventories, IAS 2 "Inventories" provides guidance to write down their carrying value to net realisable value (IAS 36 Objectives). Net realisable value is the estimated selling price in the ordinary course of business less the estimated costs of completion and the estimated costs necessary to make the sale. (IAS 36, para. 6).

We show that at present, in Romania, accounting recording of adjustments for impairment of assets lead to increased income tax due by companies, to the state budget, because in terms of fiscality, related expenses are not deductible from the tax base of profit tax. And the increase in income tax owed to the state budget is an undesirable thing for quasi majority of businesses. So, we expect that the majority of listed companies will not record impairment adjustments.

Although in terms of fiscality, firms do not benefit from registration of adjustments for impairment of assets, however, given the predominance of conservative attitudes of professional accountants in Romania, we presume the following hypothesis:

H1. In the accounting of listed companies there were registered adjustments for impairment of assets, which represents using of an accounting conservatism practice.

Another proof of using conservative accounting practices can be determined by observing how publicly listed companies register in the accounting the depreciation of amount of property, plant and equipment. IAS 16 "Property, Plant and Equipment" mentions the two accounting treatments: the cost model and the revaluation model (IAS 16, paragraph 29). As we previously mentioned, the cost model involves recording of adjustments for impairment of assets in the accounting. The revaluation model, assumes that the items of property, plant and equipment must be carried at its fair value, less any subsequent accumulated depreciation and any accumulated impairment losses (IAS 16, par. 31).

So we can identify two distinct accounting treatment of tangible assets: registration of adjustments for impairment and revaluation. The first accounting treatment can lead only to the reduction in the amount of tangible assets, proving to be a conservative accounting practice. The second accounting treatment, respectively accounting for revaluations may lead both to decreasing amounts of property and plant and increasing amounts of property and plant, more exactly presuming recording assets at its fair value. Accounting for revaluations can lead to (and most often it is happening) increased net asset amount, which contradicts the definition of conservatism regarding permanent understatement of net asset. Consequently, we consider that accounting for revaluations is not a conservative accounting practice.

Given the predominantly conservative attitude of professional accountants in Romania, we assume that listed companies did not use revaluation to recording tangible assets at its fair value and we formulate the following hypothesis:

H2. For tangible assets, firms did not use the revaluation model, which, allowing for the increase of the amount of asset, it is not a conservative practice.

Results of research

Analyzing financial statements prepared by the companies included in the sample study, we found that the vast majority (61 companies, 77% of the total number of firms) recorded adjustments for impairment of assets, which are presented below in Table. 1. We have taken into account also the companies that have recorded by error, adjustments for impairment of assets as an increase of provisions.

Table no. 1 Adjustments for impairment of assets recorded by companies listed on BSE

2013	Firms	Firms
Destination of adjustments recorded in the accounts of listed companies	(number)	(%)
Adjustments made to:		
-impairment of intangible assets	10	10
-impairment of property, plant and equipment	17	18
- impairment of financial assets	2	2
- impairment of inventories	31	32
- doubtful receivables	37	38
- Total adjustments for impairment recorded by all the companies studied	97	100
Companies who have not registered adjustments for impairment	18	
2014	Firms	Firms
Destination of adjustments recorded in the accounts of listed companies	(number)	(%)
Adjustments made to:		
-impairment of intangible assets	12	12
-impairment of property, plant and equipment	18	18
- impairment of financial assets	2	2
- impairment of inventories	30	30
- doubtful receivables	39	38
- Total adjustments for impairment recorded by all the companies studied	101	100
Companies who have not registered adjustments for impairment	19	

Source: author's calculations are based on financial reports on the BSE website

We find that each year of the two, publicly listed companies recorded adjustments for impairment of assets (97 adjustments in 2013, respectively 101 adjustments in 2014). Most companies have recorded adjustments for impairment of receivables (38% of companies in 2013 and 2014) and adjustments for impairment of stocks (30% of companies in 2013 and 2014).

Given that the vast majority of companies registered the adjustments for impairment of assets, even in the conditions in which, in terms of tax, the expenses related to registration of adjustments for impairment are not deductible from the tax base of profit tax, we consider that hypothesis:

H1. In the accounting of listed companies there were registered adjustments for impairment of assets, which represents the use of conservative accounting practices.

it is not validated.

Regarding the treatment applied to tangible assets, we note that in the period analyzed, listed entities proceeded to their revaluation. In Table 2 there is presented a situation of the groups of tangible assets which were revalued in the years 2013-2014.

Table no. 2 Groups of tangible assets which were submitted to revaluation within BSE listed companies

2013		
Group of property which was subject to revaluation	Firms (number)	Firms (%)
Land and land improvements	11	34
Buildings	14	44
Equipment (machinery and installation work)	7	22
Machinery and equipment for measurement, control and adjustment	0	
Means of transport	0	
Furniture, office equipment, equipment for the protection of human values and equipment and other tangible	0	
Investment property	0	
Total revaluations recorded	32	100
2014		
Group of property which was subject to revaluation	Firms (number)	Firms (%)
Land and land improvements	11	38
Buildings	13	45
Equipment (machinery and installation work)	5	17
Machinery and equipment for measurement, control and adjustment	0	
Means of transport	0	
Furniture, office equipment, equipment for the protection of human values and equipment and other tangible	0	
Investment property	0	
Total revaluations recorded	29	100

Source: author's calculations are based on financial reports on the BSE website

In 2013 there were 32 actions of revaluation of several groups of property, plant and equipment and in 2014 there were 29 such actions of revaluation.

In 2013 - 44% and in 2014 - 45% of the actions of revaluation regarded constructions. Many companies opted for revaluation of land and land improvements (34% of actions in 2013, respectively 38% of actions in 2014) and for revaluation of technological equipment and machinery (22% of actions in 2013, respectively 17% of actions in 2014).

We explain ourselves companies' option for applying revaluation by a special and supported need of the information market regarding the fair value of tangible assets. We take into view that in the last 25 years, in Romania, both the currency market and tangible market have been characterized by large price fluctuations, which made professional accountants to use fair value for this class of assets.

Correlating the results presented, we believe that the hypothesis:

H2. In the case of tangible assets, companies have not used the revaluation model, which, allowing for the increase in the value of an asset, it is not a conservative practice. it is not validated.

3. CONCLUSIONS

In order to demonstrate the persistence of accounting conservatism in financial reports prepared under international financial reporting standards, we examined the use of accounting conservatism practices used by companies listed on the Bucharest Stock Exchange. In our paper we focused on four accounting practices: registration of provisions, contingent liabilities, adjustments for impairment of assets and revaluation of tangible assets. Thus, we conducted an empirical study on the 79 companies listed on the stock exchange in Romania. We collected all our data, covering the explanatory notes to the annual financial statements.

We mention that in the years 2013 - 2014 and now, national accounting rules have not required, but have based on the reasoning of professional accountants for use of the accounting practices above.

We remark that in terms of tax, expenses related to registration of provisions and adjustments for impairment are not deductible from the tax base of profit tax, excluding provisions for good performance warranties to customers.

We found that the majority of companies (61 companies, 77% of the total number of firms), recorded adjustments for impairment of assets (97 adjustments in 2013, respectively 101 adjustments in 2014). Most companies registered adjustments for impairment of receivables and adjustments for impairment of inventories.

Consequently, in terms of adjustments for impairment of assets, we considered that professional accountants of listed companies in Romania applied accounting conservatism practices, demonstrating a conservative attitude.

In a previous study, (Ema Mașca, 2015), we found a positive association between accounting conservatism and financial reporting developed by sustainable companies, listed in Romania. In that study, we found that in the case when the survey sample was composed only of sustainable companies, the percentage of those who registered adjustments for impairment of assets was 90.5%, therefore much higher than in the case when the sample included all publicly

listed companies (77%). Thus we found that in Romania, sustainable companies used conservative accounting practices in a greater extent than all the listed companies.

In the final part of our study we found that in 2013 - 2014, listed entities conducted actions of revaluation of fixed assets (32 revaluations were registered in 2013, and 29 revaluations were registered in 2014). These actions took into account the revaluation of buildings, land and land improvements, and technological equipment and machinery.

Since the revaluation allows both depreciation and appreciation of asset items, more specifically presumes recording assets at their fair value, we believe that the revaluation of tangible assets is not a conservative practice. Although in other situations the accounting professionals proved a conservative attitude, in respect of the revaluation of tangible assets, the same professionals have opted for a nonconservative accounting treatment. We explain accountants' option for applying revaluations through a special and sustained need of information market regarding the fair value of tangible assets. We take into view that in the last 25 years in Romania, both the currency market and tangible assets market have been characterized by large price fluctuations, which have educated accounting professionals to use fair value for this class of assets. Behold, when listed companies disposed of an accounting treatment which allowed getting close to fair value, they did not hesitate to use it.

We found that although the Conceptual Framework of the International Accounting Standards Board excluded "prudence" – as a characteristic of the quality of financial reporting, however, in general, companies used conservative accounting practices.

On the other hand, many publicly listed companies used also non-conservative accounting practices, which shows that to provide a quality accounting information, accounting professionals apply also to non-conservative practices.

We found that within sustainable companies, the use of conservative practices is basically generalized and our study highlighted once again that there is a positive association between the use of conservative accounting practices and business sustainability. So sustainable companies wishing to present high quality financial statements, used conservative practices more intensively than other companies. It could happen because international standards (IFRS) actually allow the use of conservative practices. International Accounting Standards Board (IASB) excluded "prudence" from Conceptual Framework, but has kept in the contents of its standards conservative accounting practices which have proved to be necessary to listed

companies and which we see that are used mainly by sustainable businesses, interested in the quality of their financial reporting. Consequently, we can think that IASB is, by the content of its standards, more conservative than willing to recognize!

The research was hampered by the quality of explanatory notes and annual financial statements, notes which are formed largely of passages copied from the international financial reporting standards and to a lesser extent, of explanations related to items in the tabular financial reports. We believe, however, that this reticent attitude of companies towards publishing some detailed information is also a form of conservatism, because publishing financial information is, ultimately, for any company, a way to promote itself.

New research on this topic could take into view the impact of adopting international standards on accounting conservatism in Romania, using in this respect the conservative accounting practices; the level of conservatism manifested by companies who present in their balance sheets intangible assets and goodwill - items for whom the impairment tests base on estimates of fair value; the relationship between some variables (such as firm size, liquidity, management change and audit firm) and the level of accounting conservatism manifested by these companies.

ACKNOWLEDGEMENTS

This work was supported by the project “Excellence academic routes in the doctoral and postdoctoral research – READ” co-funded from the European Social Fund through the Development of Human Resources Operational Programme 2007-2013, contract no. POSDRU/159/1.5/S/137926.

BIBLIOGRAPHY:

[1] **André, P., Filip, A. & Paugam, L.** 2013, „Impact of Mandatory IFRS Adoption on Conditional Conservatism in Europe”, *ESSEC Working Papers from ESSEC Research Center*, ESSEC Business School, 27 august sau *Forthcoming Journal of Business Finance & Accounting*, Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=1979748> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1979748>.

[2] **André, P. & Filip, A.** 2012, „Accounting Conservatism in Europe and the Impact of Mandatory IFRS Adoption: Do country, institutional and legal differences survive?”, *ESSEC Business School Cergy-Pontoise* 95021 CEDEX France, 04 January.

[3] **Barker, R. & McGeachin, A.** 2015, „An Analysis of Concepts and Evidence on the Question of Whether IFRS Should be Conservative”, *Abacus*, vol. 51, no. 2, pp. 169 – 207.

- [4]Barker R. 2015, „Conservatism, prudence and the IASB's conceptual framework”, *Accounting and Business Research*, vol. 45, no. 4, pp. 514 - 538.
- [5]Demaria, S., & Dufour, D. 2007, „First time adoption of IFRS, Fair value option, Conservatism: Evidences from French listed companies”, Published - Presented, 30 ème colloque de l'EAA, Lisbon, Portugal, pp. 24.
- [6]Elshandidy, T. & Hassanein, A. 2014, „Do IFRS and board of directors' independence affect accounting conservatism?”, *Applied Financial Economics*, vol. 24 no. 16, pp. 1091-1102.
- [7]Embring, H. & Wall, J. 2012, „Accounting Conservatism in Sweden.The effect of the IFRS adoption on conservatism in Swedish accounting”, Master Thesis, Uppsala Universitet, Department of Business Studies.
- [8]Feleagă, L., Dragomir, V. & Feleagă, N. 2010, „National Accounting Culture and Empirical Evidence on the Application of Conservatism”, *Economic Computation and Economic Cybernetics Studies and Research*, vol.44, no. 3, pp. 43.
- [9]Feleagă, N. & Ionașcu, I. 1998, *Tratat de contabilitate financiară*, Economic Publishing House, București.
- [10]Feltham, G.A. & Ohlson, J.A. 1995, „Valuation and Clean Surplus Accounting for Operating and Financial Activities”, *Contemporary Accounting Research*, vol.e 11, issue 2, pp. 689 – 731.
- [11]Gebhardt, G., Mora, A. & Wagenhofer, A. 2014, „Revisiting the Fundamental Concepts of IFRS”, *ABACUS*, vol. 50, no. 1, pp. 107 – 116.
- [12]Iatridis, G.E. 2011, „Accounting disclosures, accounting quality and conditional and unconditional conservatism”, *International Review of Financial Analysis* vol. 20, pp 88–102.
- [13]Kaymaz Balsari, C., Ozkan, S. & Durak, M.G. 2010, „Earnings Conservatism in Pre- and Post- IFRS Periods in Turkey: Panel Data Evidence on the Firm Specific Factors”, *Proceedings of the 5th International Conference Accounting and Management Information Systems AMIS 2010*, pp. 233 – 247.
- [14]Lu, X.C. & Trabelsi, S. 2013, „Information Asymmetry and Accounting Conservatism under IFRS Adoption”, *Canadian Academic Accounting Association (CAAA) Annual Conference, Working paper* available on ssrn: <http://ssrn.com/abstract=2201206> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2201206>.
- [15]Mașca, E. 2014, „Limitations of Accounting Conservatism Research in Europe: Ante and After IFRS Adoption”, *Proceedings of the 5th International Conference on Development, Energy, Environment, Economics (DEEE '2014) and Financial Planing*, pp. 349 – 355.
- [16]Mașca, E. 2015, „The Continuity of Conservatism in the Standards Developed by the IASB”, *Ovidius University Annals Economic Sciences Series*, volume XV, Issue 1, pp. 809 - 831.
- [17]Mașca E. 2015, „Accounting Conservatism - An Argument for Sustainable Businesses”, *Ovidius University Annals Economic Sciences Series*, volume XV, Issue 1, pp. 815 – 821.
- [18]Mașca, E. & Jeremiah, G. 2008, „Aspects Regarding IFRS' Application to SMEs”, *Proceedings of the 2nd WSEAS International Symposium Management, Marketing and Finances (MMF'08)*, New York, USA, WSEAS Press, 2008, pp. 79 – 84 ISBN 978- 960- 6766- 41-1, ISSN 1790-5117.
- [19]Mașca, E. & Neag, R. 2014, „Accounting conservatism in Europe: a literature review”, *Proceedings of the 2nd International Scientific Conference, IFRS: Global Rules & Local Use Prague, October 10, 2014*, pp. 113 – 127, Available at http://car.auni.edu/wp-content/uploads/IFRS-Proceedings_2014-Published.pdf.
- [20]Mașca, E. & Neag, R. 2015, „Identifying Accounting Conservatism – a Literature Review”, *Procedia Economics and Finance*, volume 32, 1114-1121.
- [21]Neag, R. 2014, „The Effects of IFRS on Net Income and Equity: Evidence from Romanian Listed Companies”, *Procedia Economics and Finance*, vol. 15, pp. 1787–1790.

[22]Pășcan, I.D. 2014, „Measuring the Effects of IFRS Adoption in Romania on the Value Relevance of Accounting Data”, *Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica*, 16(2), 2014, 263-273.

[23]Pășcan, I.D. 2014, „The effect of mandatory adoption of IFRS on the quality of financial statements: the case of Romanian listed entities”, *Proceedings of the 2nd International Scientific Conference Abstracts, IFRS: Global Rules & Local Use*, pp. 22.

[24]Piot, C., Dumontier, P. & Janin, R. 2011, „IFRS consequences on accounting conservatism within Europe: The role of Big 4 auditors”, Working paper, Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=1754504> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1754504>.

[25] Exposure Draft, Conceptual Framework for Financial Reporting, Comments to be received by 26 October 2015, http://www.ifrs.org/Current-Projects/IASB-Projects/Conceptual-Framework/Documents/May%202015/ED_CF_MAY%202015.pdf.